

NHÀ SÁCH WEUPBOOK

**TÀI LIỆU TẶNG KÈM CAO THỦ ĐỀ
TOÁN – VĂN – ANH LUYỆN THI VÀO 10
ĐỀ MẪU NHƯ THI THẬT!**

MÔN: NGỮ VĂN

ĐỀ THI TUYỂN SINH VÀO LỚP 10 – NAM ĐỊNH (ĐỀ 2)

MÔN NGỮ VĂN

Thời gian: 120 phút

I. PHẦN ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Đọc văn bản sau:

*Con ong làm mật yêu cây
Con vịt bơi yêu nước con chim ca yêu trời
Con người muốn sống con ơi
Phải yêu đồng chí yêu người anh em.
Một ngôi sao chẳng sáng đêm
Một thân lúa chín, chẳng nên mùa vàng
Một người đâu phải nhân gian
Sống chẳng một đốm lửa tàn mà thôi.*

(Trích *Tiếng ru* – Tố Hữu)

Thực hiện yêu cầu sau:

Câu 1. Văn bản trên được viết theo phong cách ngôn ngữ nào?

Câu 2. Văn bản trên được viết theo thể thơ nào? Đoạn thơ trên đã viết sai lỗi nào? Hãy sửa lại cho đúng.

Câu 3. Trong bốn dòng thơ đầu, biện pháp tu từ chủ yếu nào được sử dụng? Từ việc xác định biện pháp tu từ trong bốn câu thơ trên hãy nêu tác dụng của biện pháp ấy? Hai câu thơ: *Con người muốn sống con ơi/ Phải yêu đồng chí yêu người anh em* có ý nghĩa gì?

Câu 4. Nêu ý nghĩa của đoạn thơ trên.

Câu 5. Chỉ ra một hình ảnh trong đoạn thơ thể hiện rõ vai trò của tập thể đối với mỗi con người. Phân tích ngắn gọn ý nghĩa của hình ảnh đó.

Câu 6. Từ nội dung đoạn thơ, anh (chị) rút ra thông điệp gì về lối sống mà tác giả muốn gửi gắm? Trình bày 2–3 dòng.

II. PHẦN VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1. (2,0 điểm) Hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh (chị) về ý kiến: *Lẽ sống của con người trong xã hội hiện nay.*

Câu 2. (4,0 điểm) Cảm nhận về vẻ đẹp của nhân vật Phương Định trong đoạn trích sau:

Vắng lặng đến phát sợ. Cây còn lại xơ xác. Đất nóng. Khói đen vạt vờ từng cụm trong không trung, che đi những gì từ xa. Các anh cao xạ có nhìn thấy chúng tôi không? Chắc có, các anh ấy có những cái ống nhòm có thể thu cả trái đất vào tầm mắt. Tôi đến gần quả bom. Cảm thấy có anh mắt các chiến sĩ dõi theo mình, tôi không sợ nữa. Tôi sẽ không đi khom. Các anh ấy không thích cái kiểu đi khom khi có thể cứ đàng hoàng mà bước tới.

Quả bom nằm lặng lẽ giữa một bụi cây khô, mùi dầu xộc xuống đất. Đầu nụy cỏ về hai vòng tròn màu vàng...

Tôi đứng ven ngòi đào đã dưới qua bom. Dãi rần. Những hòn sỏi theo tay tôi bới ra hai bên. Thịnh thoảng lớn vắng quanh vỏ quả bom. Một tiếng động sắc lạnh cắt ngang người, cưa vào da thịt tôi. Tôi rùng mình và bỗng thấy trái tim mình làm việc vất vả, liên tục. Nhanh lên một tí! Vỏ quả bom nóng. Mọi dấu hiệu chẳng lành. Hoặc là ta bị vỡ tung trong quả bom. Hoặc là mặt trời nung nóng. Chị Thao thối cười. Nhạt hết cả nụ cười. Đây chỉ là mấy phút qua. Tôi cẩn thận bỏ gói thuốc mìn xuống cái lỗ đã đào, châm ngòi. Đấy mười dây... con mẹ. Tôi khoa đai rồi chạy lại chỗ ẩn nấp của mình.

Hồi còi hét hai cái của chị Thao. Tôi nấp người vào một tảng đá, nhú đầu nhìn đồng hồ. Không có gió. Tìm tòi chậm đập không rõ. Đường mập mờ đất như vùi binh tinh, như thế mọi biến động cũng lạ chi chiếc kim đồng hồ. Hơi đất bốc lên óng ánh. Khoảng trời lững lờ chứa một đám mây dùng dằng cũ. Con tràng kia, lá bay chiều lên cánh bom, dường như ám chỉ tôi. Tôi cột còi, bấm sẵn.

Quen rồi. Một ngày ngòi chõ tảng đá, nhìn quả bom. “Mầm hoa kia, quả ơi, xanh rì, cẩn thận chứ!”. Nhưng một cái chớp mắt lại nghe ù ù. Tại sao? Tại sao con mẹ Thao kia không cười hân hả? Tại sao lại mím môi nhạt thếch hai hài? Tại sao thời gian thì chậm thế này không? Không gian dường như lung linh quá nhiều, như kha phiến. Vì một lý do gì đó.

Hồi còi hai đã vang. Tôi bấm mạnh, bóp xong lại chạy ngay về gò. Ngực cứng nặng. Đôi lúc tôi thở hồng hộc, nhưng cắn chặt răng để không phát thành tiếng. Đợi rồi lấp bạp khi dám tin, như một câu thần chú. Mảnh bom xe không khít, lao vù lên trên rền rã.

Tôi thở dốc. Thảo phải qua chỗ tôi. Chị cười, răng ỏi: “Này xong nhé, thôi, không khói lửa gì, à... chậm chạp. A đấy cậu.” Chị cười, răng trắng, con hìn, sáng khỏe, hiền lành. Bên trời lặng, chỉ lao lên trước đó. Gió có thổi nhẹ nhẹ chạm nụy cỏ, hồn nhiên, hôm nay êm ấm.

(Những ngôi sao xa xôi – Lê Minh Khuê,
NXB Giáo dục Việt Nam, Ngữ văn 9, tập 2, tr.117, 118)

----- HẾT -----

ĐÁP ÁN ĐỀ NAM ĐỊNH (2)

I. ĐỌC HIỂU (3,0 điểm)

Câu 1.

Phong cách ngôn ngữ nghệ thuật.

Câu 2.

- Văn bản trên được viết theo thể thơ: lục bát (6/8).
- Bài thơ trên đã viết sai hai lỗi ở câu một và câu hai: “cây, vịt”.
- Sửa lại lỗi sai: cây hoa; vịt cá.

Câu 3.

- Trong bốn dòng thơ đầu, biện pháp tu từ chủ yếu được sử dụng là phép điệp/ điệp cấu trúc/ lặp cú pháp/ điệp từ.
- **Tác dụng:** nhịp thơ thiết tha, nhấn mạnh ý thơ cần nhấn nhủ.
- **Ý nghĩa của hai câu thơ:** bằng lời thơ ngọt ngào, tình cảm, tác giả đã khẳng định rằng con người không thể sống cô đơn mà phải có tình yêu thương, yêu thương đồng chí và anh em của mình. Vậy trước hết, chúng ta phải hiểu đúng đắn thế nào là tình đồng chí, tình anh em. Nói đến tình đồng chí là nói đến tình cảm của những người bạn bè, những người cùng chí hướng và lí tưởng với mình. Tình đồng chí thể hiện mối quan hệ xã hội gắn bó mà chúng ta cảm thấy vừa thiêng liêng, vừa gần gũi. Nói đến đồng chí là nói đến những người luôn giúp đỡ nhau, yêu thương che chở cho nhau như những người ruột thịt. Cũng như thế, nói đến tình anh em trong họ hàng, làng xóm: *Anh em như thể chân tay/ Rách lành đùm bọc đỡ hay đỡ đần*. Tình cảm ấy từ xưa đã sâu nặng đối với mỗi người chúng ta. Đó chính là tình anh em ruột thịt trong gia đình, tình cảm anh em trong họ hàng, làng xóm.

Câu 4.

Thí sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo các ý diễn đạt mạch lạc, hợp lí:

- Tiếng ru cũng là lời nhấn nhủ: cần phải sống giàu yêu thương, gắn bó với đồng chí, đồng bào, anh em... để cùng nhau xây đắp cuộc sống tươi đẹp.
- Tình yêu thương đã khiến con người đẹp hơn, vĩ đại và đáng kính trọng hơn. Rõ ràng để có được cuộc sống cao đẹp ấy, chúng ta phải biết yêu thương nhau, đùm bọc, che chở nhau, đoàn kết với nhau. Hãy giữ lấy tình cảm yêu thương giữa con người với con người bởi lẽ đó là nguồn gốc của mọi hạnh phúc, cũng như con ong cần hoa, con cá cần nước, con chim cần bầu trời.
- Bản thân mỗi chúng ta cũng được hưởng tình yêu thương của người thân trong gia đình, của thầy cô bè bạn. Đáp lại, chúng ta phải giúp đỡ, chan hòa với bạn, yêu

kính bố mẹ, thầy cô và những người thân. Mỗi chúng ta hãy giữ gìn và trân trọng những tình cảm trong sáng ấy để tâm hồn mãi vui tươi:

*Có gì đẹp trên đời hơn thế
Người yêu người sống để yêu nhau.*

Câu 5.

- Có thể nêu “Một ngôi sao chẳng sáng đêm,” hoặc “Một thân lúa chín, chẳng nên mùa vàng.”
- Ý nghĩa: Cá thể đơn lẻ (ngôi sao, thân lúa) sẽ không thể hoàn thành sứ mệnh. Cần sự kết hợp với nhiều ngôi sao khác mới rực sáng bầu trời; nhiều bông lúa mới làm nên mùa vàng.
- Phản ánh: Tập thể tạo nên sức mạnh to lớn.

Câu 6.

- Con người muốn sống hạnh phúc, cần biết yêu thương, đoàn kết với đồng chí, người anh em.
- Mỗi cá nhân đều là một thành viên của cộng đồng, “một ngôi sao” nhỏ bé; chỉ khi hòa chung, mới tạo nên ánh sáng lớn.

II. PHẦN VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1. (2,0 điểm) HS tham khảo nội dung dưới đây để viết đoạn văn:

1. Phân tích ngắn gọn đoạn thơ để rút ra vấn đề

- Nội dung của đoạn thơ: tả thực một loạt sự vật: “con ong, con cá, con chim” trong mối quan hệ, gắn kết với môi trường sống; triết lí: “một thân lúa chín” – chẳng thể làm nên mùa vàng, một người – không thể tạo thành “nhân gian”. Từ đó, liên hệ và đúc kết bài học sống cho con người: sống để yêu thương tất cả; tự nguyện sống hòa nhập, gắn bó cá nhân với cộng đồng.
- Từ đoạn thơ, khái quát chính xác vấn đề xã hội cần nghị luận:
  - Lẽ sống đẹp của con người trong xã hội: sống đoàn kết, sống để yêu thương, dâng hiến; cá nhân tự nguyện gắn bó với cộng đồng mới hình thành môi trường sống rộng lớn, giàu tính nhân văn; sống cho những điều lớn lao của xã hội và đất nước.
  - Đây là vấn đề có ý nghĩa xã hội, thời sự và ý nghĩa nhân sinh sâu sắc, liên quan tới nhận thức, lối sống và hành động của con người. Đặc biệt là thời kinh

tế thị trường, khi mà những giá trị tình cảm của con người với con người trong xã hội đang có những thay đổi.

2. Lí giải, phân tích, chứng minh, bình luận

- Phân tích những biểu hiện cụ thể, chỉ rõ nguyên nhân, đánh giá hiệu quả tích cực của hành động và lối sống yêu thương giữa người với người trong xã hội. (Thí sinh lấy dẫn chứng từ thực tế đời sống để chứng minh từng biểu hiện).
- Bác bỏ, phê phán, chỉ rõ tác hại của lối sống thờ ơ, dửng dưng, ích kỉ của một số người trong xã hội hiện nay. (Thí sinh lấy dẫn chứng từ thực tế đời sống để chứng minh).
- Phản đề: nêu thực trạng một bộ phận thanh thiếu niên sống ích kỉ, trục lợi.

3. Bài học và nhận thức hành động

- Đoạn thơ là lời giáo dục, là triết lí nhẹ nhàng, sâu sắc và thấm thía về lối sống đẹp cho mỗi con người trong cuộc đời mà nhà thơ Tố Hữu muốn gửi đến bạn đọc.
- Con người sống cần phải biết yêu thương và sẵn sàng dâng hiến; mỗi cá nhân cần phải có mối liên hệ gắn kết khăng khít với cộng đồng:
  - o Sống biết dung hòa lợi ích bản thân và cộng đồng.
  - o Sống có tâm hồn, tình cảm lành mạnh, nhân hậu.
  - o Hiếu nghĩa với người thân.
  - o Quan tâm, yêu thương, chia sẻ với những người xung quanh.
  - o Không chạy theo lối sống lập dị, không phù hợp với truyền thống, thẩm mỹ, văn hóa dân tộc.

Câu 2.

1. Mở bài

- **Giới thiệu tác giả, tác phẩm:**
  - o Lê Minh Khuê (sinh năm 1949), là cây bút nữ xuất sắc trong nền văn học chống Mỹ.
  - o *Những ngôi sao xa xôi* (1971) ra đời khi tác giả đang là phóng viên, thanh niên xung phong (TNXP) tại tuyến đường Trường Sơn – nơi vô cùng ác liệt.
- **Dẫn đoạn trích:** Phân tích mô tả nhiệm vụ phá bom cực kì nguy hiểm của Phương Định và tâm trạng, phẩm chất nổi bật của cô.

2. Thân bài

a) Khái quát chung về tác phẩm – nhân vật

- **Bối cảnh:** Tổ trình sát mặt đường (Phương Định, Nho, Thao) ở cao điểm trên tuyến đường Trường Sơn. Việc chính là phá bom, đánh dấu những nơi bom nổ chậm, bảo đảm đường thông suốt cho bộ đội, xe qua.
- **Nhân vật Phương Định:** Cô gái Hà Nội, trẻ trung, xinh xắn, lãng mạn, nhưng trên hết là dũng cảm, can trường trong chiến đấu.

b) Phân tích vẻ đẹp của Phương Định qua đoạn trích

1. Vẻ đẹp quả cảm, bình tĩnh khi đối diện bom đạn

- Trích đoạn cho thấy: Phương Định bước tới quả bom không đi khom, dù biết có thể bị giám sát bởi máy bay địch, hoặc đối mặt với khả năng bom nổ bất cứ lúc nào.
- Câu văn: “Tôi sẽ không đi khom. Các anh ấy không thích...” → Thể hiện tâm lý kiêu hãnh, tự trọng, muốn tỏ ra vững vàng, xứng đáng với niềm tin của các chiến sĩ đang dõi theo.
- Khi chạm vào vỏ bom (“Mọi dấu hiệu chẳng lành”, “tim mình làm việc vất vả”), cô sợ hãi (theo phản xạ tự nhiên) nhưng không hề hoảng loạn. Từng thao tác chậm rãi, rời chỗ, lẩn vào chỗ nắp đèn được thực hiện dứt khoát, chính xác.

2. Tâm hồn trẻ trung, tinh tế, giàu cảm xúc

- Trước cái chết cận kề, Phương Định vẫn cảm nhận được “tiếng động sắc lạnh cắt ngang người”, “hơi đất bốc lên óng ánh”, “khoảng trời lững lờ chứa một đám mây dùng dằng cũ”... → Chứng tỏ sự nhạy cảm, quan sát thiên nhiên, bộc lộ nét lãng mạn của người con gái trẻ tuổi.
- Cô đặt tên cho mọi hiện tượng: “mầm hoa kia, quả ổi, xanh rì, cẩn thận chứ!” (hình ảnh tưởng tượng hài hước, thể hiện đầu óc mơ mộng).
- Dù sợ, cô vẫn có những liên tưởng ngộ nghĩnh, tươi vui (tạo nên chất thơ giữa khói lửa chiến tranh).

3. Tình đồng đội sâu sắc

- Tâm lý Phương Định vững vàng hơn khi biết “có anh mắt các chiến sĩ dõi theo mình,” → cảm nhận được chỗ dựa tinh thần.

- Sau mỗi lần phá bom xong, cô vui, nhẹ nhõm cùng chị Thao, Nhớ. Thấy “chị Thao thôi cười, nhạt hết cả nụ cười” → lo lắng cho sự an nguy của chị, mong chị an toàn.
- Sự gắn bó, yêu thương đan cài trong từng chi tiết.

4. *Vẻ đẹp nữ tính, duyên dáng*

- Dù hành động phá bom vô cùng khốc liệt, Phương Định vẫn toát lên nét nữ tính, ưa chải tóc, mơ mộng, thích ca hát... (thể hiện trong toàn truyện).
- Trong đoạn trích, ta thoáng thấy nụ cười, cách nói “con mụ Thao kia”... → vừa thân mật, vừa tinh nghịch, cho thấy tính cách hồn nhiên.

c) *Nghệ thuật khắc họa nhân vật*

- Ngôi kể thứ nhất: Lời kể của Phương Định → tái hiện trực tiếp, chân thật cảm giác, suy nghĩ.
- Miêu tả tâm lý tỉ mỉ: Từng chi tiết rung mình, tim đập mạnh,... làm nổi bật sự kịch tính.
- Giọng điệu trẻ trung, có lúc hóm hỉnh, giàu chất thơ, thể hiện lòng yêu đời của tuổi trẻ.

d) *Đánh giá chung*

- Phương Định là tiêu biểu cho thế hệ thanh niên xung phong thời chống Mỹ: Vừa dũng cảm, vừa lãng mạn, giàu tình đồng đội.
- Qua nhân vật, Lê Minh Khuê ngợi ca chủ nghĩa anh hùng cách mạng kết hợp với chất trữ tình, mộng mơ của tuổi trẻ.

3. *Kết bài*

- Khẳng định giá trị: Hình tượng Phương Định nói riêng và ba cô gái trinh sát mặt đường nói chung là những “ngôi sao xa xôi” lấp lánh vẻ đẹp anh hùng và tâm hồn trong sáng, lạc quan.
- Ý nghĩa: Tác phẩm góp phần tôn vinh vẻ đẹp phụ nữ Việt Nam trong kháng chiến, gửi gắm niềm tự hào, biết ơn đối với thế hệ cha anh đã hi sinh, cống hiến cho độc lập dân tộc.